

Biblioteka „Agora”

knjiga 153

Naslov originala:

Marek Vadas

Zlá štvrť

*This book has received a subsidy from SLOLIA Committee,
the Centre for Information on Literature in Bratislava.*

Slika na koricama:

Joy Memon, unsplash.com/@__jooyyyy

Copyright © 2018, Marek Vadas (under licence by KK Bagala)

Copyright © 2022, za srpski jezik, za Srbiju i Crnu Goru, AGORA

Ova publikacija se u celini ili u delovima ne sme umnožavati, prešampavati ili prenositi u bilo kojoj formi ili bilo kojim sredstvom bez dozvole autora ili izdavača, niti može biti na bilo koji drugi način ili bilo kojim drugim sredstvima distribuirana ili umnožavana bez odobrenja izdavača. Sva prava za objavljivanje ove knjige zadržavaju autor i izdavač po odredbama Zakona o autorskim pravima.

MAREK VADAS

OZLOGLAŠENA ČETVRT

Priče iz bara na kraju sveta

*Preveo sa slovačkog
Mihal Harpanj*

Dobrodošli u bar *Na nivou!*

Sedite. Bolji lokal niste mogli izabrati. Ovde se dešavaju čuda, iako na prvi pogled izgleda jadno. Život ga je kaznio. Želim vam dobrodošlicu u bar *Na nivou*.

Kad je nekad davno otvoren, bila je to prvorazredna kafana, jedna od najboljih u Akvi. Tada je još i Etela bila dobrodržea i nije morala da baca krpe na goste da je ostave na miru. I nisu to bili neki beskućnici, ovde je dolazila gospoda u odelima, svako je nešto značio, i zlatna omladina u bleštećim lakovanim cipelama i sa raznobojnim šeširima. Muškarci su redovno poručivali cele flaše viskija, i to ne bilo kakvog, već finog uvoznog, saksofon je jednom ovde dovikao i samu Manu Dibango, pisalo je o tome u novinama. Ljudi su dolazili u taksijima samo da ubace jedno pivo i da se mogu slikati pored reklamne table, takva gužva u kafani još nije viđena. Etela se često i molila neka već bude jutro da može da odrema, onda je došlo jutro i svako je hteo još jednu rundu, dotrčala je murija da napravi red, ljudi okolo ipak idu na posao i ne treba da se kvari radni moral, ali na kraju su i oni popili na njen račun, uniforma – neuniforma, često se to, naravno, izokrenulo, i murijaku je ipak potrebno da serioznije popije i liši se celodnevnog stresa, i on je takođe samo čovek, jedan se čak za vreme plesa usrao.

Četvrt se širila, svi su se bogatili i da bi imali gde da potroše novac, otvorena je gomila konkurentskih lokala. Razni karaoke barovi, kabarei, diskoteke, igraonice i šta ja znam šta još. Veliki deo klijentele postepeno je nestajao, više nije bila navala kao u počecima, ali čvrsto jezgro stalnih gostiju smo sačuvali. Od prvog dana su ovde sedeli Otelo, Delon, Leonardo, Mario u uniformi, Isus, ili Stari gospodin i grupa oko njega. Ipak, gde još drugde možete čuti kako se svira prava tradicionalna makosa? Obreli ste se u lokalu koji je imao istoriju i dospeo je na sam njen kraj. Odmah ću vam reći zašto.

Etela inače ne pamti mnogo, ne treba joj verovati. Znae kako je to iza šanka. Jednom uzme vino od palme, onda pivo, rum i drago joj je kad može da izbroji pazar. Tada ni to nije uradila.

Trebalo je da zatvara ali oni nisu želeli, nego da malo još sačeka kako bi popili još po čašicu. Sreli su se nakon više godina. I džin su joj poručili. Džin mnogo ne pije, dobija od njega kiselinu, ali sa gostima ne pregovara. Donela im je čaše i ostavila ih da se sećaju mladosti. Imali su šta da rade, te možda takve stvari u životu još nije videla. Ali su mogli čestito izdržati.

Bilo je posle dvanaest i ostali su samo oni, tako da je priškrinula vrata i ugasila svetlost. Prvi put je primetila kako je njena kafana lepa kad je osvetljava samo ulična svetiljka. Muškarce iz ulice bi šutnula već, ipak ima dobro iskustvo iza sebe, ali sa njima to joj nije palo na um. Bez reči je radila šta su joj rekli. Radio je ugasila i njihove reči je čula kao kulisu pored koje se mogla ljuljati kao u filmu. Četiri džina, donela je četiri džina, jedan za sebe, sasula ga je iza šanka i već im nosi flašu vode i limun, da joj ne bi ispovraćali pod – ipak je to lokal na nivou, onda cigarete, pepeljaru. Igrala je sa čašama, četiri na sto, jedna među prste, kuc, živeli, sedenje iza šanka. Muškarci je uvek gnjave, govore gluposti, udaraju po zadnjici, ali ovi ništa. Nisu je ni primećivali, prihvatili su je samo kao donositeljku džina. Malo joj je to nedostajalo, oni pogledi kradomice u dekolte, ali kad je shvatila koliko mogu imati godina, u duhu ih je žalila. Nije ni pokušavala da pogodi godine; ako je neko stranac, izgubi sve crte po kojima može da se prepozna. Godine našinaca bi tačno pogodila, ovi su joj bili samo stari, kao imena iz Biblije.

U ovo vreme obično je već spavala. Ali tog dana nije ni zevnula, umor nije dolazio. Ona partija staraca ostala je da pije do zore. A su-tradan su došli ponovo i onda ponovo. Postepeno su počeli da im se pridružuju i starci iz Akve. Sjatili su se oko njihovih stolova kao na med. Niko od njih ne pamti ni datum rođenja, došli su na svet kad još nisu postojale lične karte. Atmosfera u baru *Na nivou* se njihovim dolaskom malo promenila. Ali šta ćeš, promena je život.

Reći ću vam još jednu stvar. Nikakvo vreme ne postoji. Možete govoriti šta hoćete. U školi o njemu uče jednačine, dele ga na minute, govore o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti, kao da je to ravna linija oko koje trčite i merite je. Ali u stvarnosti se čovek okrene nazad i šta tamo vidi? Ništa! Ceo život mu se u glavi šunja. Ne zna šta su uspomena, san i realnost. Prošlost ne postoji, ni detinjstvo

koje sanjate, ni jučerašnji dan. Sve su to samo slike koje smo možda izmislili. Sve je zaboravljeno. Možete samo pogađati da tako nije bilo. Budućnost? To su samo planovi koji se neće ostvariti. Postoji samo sada. Šta vam ostaje? Uzmete pivo. I ja ću uzeti, uz to i rum. Ova radnja vam je uspela, prošli mesec je bio nekako trom i smrdeo je na sirovu naftu ili na nešto.

Govorim vam, nema gde da se žuri, vreme nigde ne ide. Sat se ipak okreće ukруг, nigde ne odlazi. Ono što treba da dođe, ne tiče se nas, sve skriveno negde iza vrata. A ta su jednog dana u našem gradu ostala zatvorena.

Sećam se kako su nekada oko bara lutala deca. Ispijali su ostatke u flašama, jeli ostatke na tanjirima. Skupljali su čepove od piva, pričvršćivali ih na kanap i prodavali ih pored puta. Ljudi su to onda kačili kao zavese na vratima.

Deca su između stolova lutala uveče i ujutru, čistila su obuću, sekla gostima nokte, prodavala cigarete i nakitnjake, prosila. Vidite sada ovde neko dete? Sva su porasla i promenila se u nove posetioce, druga, koja su imala više sreće, nestala su u glavnom gradu ili iza granica. Nova se ovde neće pojaviti, uzalud bismo ih tražili. Grad će ostariti i umreti. Budućnost za nas ne postoji, još kucamo na vrata, ali znamo da nas straža dalje neće pustiti.

Jedan dan viška

Nekoliko zavidljivaca šire glasine da je naš bar ostao bez klijenata zbog pokvarenog mesa. Kao ovde se prodaju stare ribe i razne crkotine i neko se u kiosku otrovao. Kako su znali da se otrovao upravo kod nas a da pre toga nije nešto loše pojeo u potpuno drugoj ulici? Pa kažite, dolazio bi ovde Stari gospodin svaki dan kad bi to bila istina? Etela je sama birala kuvarice i redovno ih kontroliše. Ceo život jede samo ovde i nikad nije imala nikakav problem. Sasvim luksuzna govedina na štapovima i ribe tako sveže da kad im pogledate u oči, možete s njima pričati. Ne kao one makrele trećeg dana koje ćete naći svugde po gradu, prašnjave, nekoliko puta podgreva-

ne i premazane uljem od palme i papričicama da se čovek ne onesvesti od smrada truleži.

Kad pođete u uličicu gde se sere, na zidu ćete naći fotografije, na njima je i ministar školstva, glavni savetnik ministra turizma i pukovnik Niat koji je zabranio davljenje bandita u delti – ne da se to dešavalo – ili gradonačelnikova braća, naši verni navijači. Svaki od njih se ovde nakrkao. Pečene barakude, škampe, krabe, zmije, žabe, a levo od ulaza govedina, divljač, kokoške, jarad, ovnovi, svinjetina – i ne samo podbrušina, već i svakakve njuške, repovi, oči, grkljani za sladokusce.... Ovde je uvek bila čuvena kuhinja.

Uzmite ribu! Imaju ih ovde sjajne, najbolje u Akvi. Riba je inače čuvena životinja. Celog će vas sluditi. I mene, satima mogu da gledam u vodu i tražim tamo senke smuđa, ili jegulja. Ali sve to nije ništa u poređenju sa Kristijanom! Toga verovatno niste znali, njegova priča se desila veoma davno, jednog jutra je odlučio da izvrši samoubistvo i otišao je na obalu Voure. Vreme je bilo prelepo, toplota po meri a vazduh posle kiše svež kao što već davno nije bio, čoveku je bilo dovoljno da hoda i diše, ništa više mu nije bilo potrebno.

Kristijan je skinuo ranac u kojem je imao spremljeno uže i poslednje pivo. Posmatrao je reku u kojoj su se jurili rojevi riba, nikad nije video tako mnogo šarana i crvenperki, svetlucale su ispod površine, gubile se u dubini i opet iskakale, kao da njega pozdravljaju. Proveo je tamo duge sate i sasvim je zaboravio zašto je tamo došao. Upravo mu je pivo bilo pri kraju kad su ga otkrile komšije. Brinuli su se za njega, već nekoliko dana im se nije dopadalo kako izgleda, a kad nije došao na jutarnju misu, pomislili su na najgore. Uzeli su štapove i mreže i krenuli prema reci. Veoma im je laknulo kad su ga videli živog.

I njih je zainteresovao roj crvenperki kakav se nikad pre a ni posle u Vouri nije pojavio i odmah su odlučili da mreže iskoriste za ribolov. Kristijan je živnuo, već davno ga nije tako nešto zabavljalo i prilikom lova je spadao među najaktivnije. Izvlačio je mreže, skakao po stenama, uzvikivao naređenja. Rukom je milovao tela ulovljenih riba, sklopljenih očiju ih mirisao, pričao je s njima.

Ulov je bio veoma bogat, komšije su ga jedva odvukle kući. Kristijan se s njima pozdravio i nekoliko sati još gledao u talase. Onda je oko pojasa vezao užu, drugi kraj je obavio oko stene i pošao je prema sredini reke. Našli su ga tek kroz nedelju dana, kad se ovde usidrio teretni brod. Toliko o ribama. Uspevaju da održe čoveka u životu, potpuno ga začaraju.

Poručimo deveriku, kažem vam. Najbolje su u kiosku kod Irene.

Za to vreme kazaću vam jednu priču. Ne, biće to jedna priča, a istovremeno mnoštvo priča. Nijedna nije mogla da se odigra samostalno. Svaka sudbina zavisi od ostalih unaokolo. Sve se menjaju, utiču jedna na drugu zahvaljujući najsitnijim momentima koji u njih odjednom prođu.

Jedne večeri ovde u baru *Na nivou* je padala kiša. Trebalo je pomeriti stolove ispod krova valovitog pleha. Ubrzo je struja vode tekla preko terase, kvasila stopala natakuta u japankama, ona ostala, uveličena u svečanim mokasinama, ostala su da vise naslonjena na zardale spojeve stolica. Kiša je ojačala. Došao je kraj sveta, u to je svako bio ubeđen. Lilo je tako da niko sa terase nije mogao ni nos da promoli. Ponekad za vreme oluje udari ogromnih kapi bole, kao da na vas od gore Bog baca kamenje. Ali taj je ove večeri sa neba sručio struju vode koja bi vas trenutno pritisnula na zemlju i utopila. Nikakve bolne kapi.

Gosti su u početku uredno pili i pratili pošast na ulici. Onda su zajednički shvatili da ovakvo vreme neće da prestane i da će ovde ostati do smrti. U jednom momentu svi jezici su se razvezali. U baru *Na nivou* sedimo već beskrajno dugo. Slušam govore starih poznanika, pijanih stalnih gostiju i slučajnih prolaznika koji su pred kišom u poslednjem trenutku uspeali da se sklone. Svi ispod plehanog krova su moja porodica.

Slušam njihove priče i osećam da su te priče moje, da sam ih i sam doživeo. I sam pričam a ne znam koji doživljaji su zapravo moji vlastiti a koje znam od njih.

Jedna priča znači mnogo priča. Svaku sam dotaknuo i promenila me je isto kako sam je sam promenio. Koja od tih priča je stvarno moja?